

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

д.е.н., професор. _____ А. Д. Діброва

Протокол № 10 від «20» червня 2019 р

«РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 11 від «10» червня 2019 р

Завідувач кафедри

д.е.н., професор. _____ Н. М. Давиденко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

(назва навчальної дисципліни)

ОС «Магістр»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація «Управління державними фінансами»

Факультет Економічний

Розробник к.е.н. Негода Ю.В., Тітенко З.М.

Київ – 2019 р.

Опис навчальної дисципліни
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)
Спеціальність	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (шифр і назва)
Спеціалізація	<u>«Управління державними фінансами»</u> (шифр і назва)
Освітній ступінь	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	вибіркова
Загальна кількість годин	__150__
Кількість кредитів ECTS	__5__
Кількість змістових модулів	__2__
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки	__5__
Семестр	__2__
Лекційні заняття	__30__ год.
Практичні, семінарські заняття	__30__ год.
Лабораторні заняття	__-__ год.
Самостійна робота	__90__ год.
Індивідуальні завдання	____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	__4__ год.
самостійної роботи студента –	__6__ год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Управління державним боргом» є система фінансово-кредитних відносин між суб'єктами управління державним боргом та борговий механізм як складова управління фінансово-кредитною системою держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Управління державним боргом» є опанування теоретичних основ сутності державного боргу та практичного досвіду управління державним боргом в Україні й світі.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення сутності, видів та специфічних особливостей державного боргу;
- з'ясування особливостей державного боргу як інструмента макроекономічної політики;
- розгляд суті, принципів та структурних складників системи управління державним боргом;
- вивчення організації державних запозичень на внутрішньому ринку України;
- з'ясування особливостей здійснення зовнішніх державних запозичень;
- опанування методологією обслуговування, погашення та регулювання внутрішнього і зовнішнього державного боргу України;
- вивчення ризиків державного боргу, з'ясування сутності та індикаторів боргової безпеки та механізмів і методів врегулювання боргової кризи.

У результаті вивчення дисципліни «Управління державним боргом» студент повинен:

• **знати** теоретико-методологічні засади управління державним боргом як системи фінансово-кредитних відносин між суб'єктами управління державним боргом, зокрема:

- сутність і види державного боргу;
- інформаційне забезпечення аналізу та оцінки державного боргу;
- сутність і структуру системи управління державним боргом;
- організаційні аспекти процесу запозичення коштів на внутрішньому і зовнішньому фінансових ринках;
- ризики і наслідки державного боргу;
- сутність та індикатори боргової безпеки;
- механізми та методи врегулювання боргової кризи.

•*уміти* користуватись інструментами боргового механізму як складової управління фінансово-кредитною системою держави, зокрема:

- здійснювати аналіз боргового навантаження країни;
- аналізувати взаємозв'язок платіжного балансу і державного боргу;
- здійснювати оцінку боргової безпеки країни;
- оцінювати ризики та прогнозувати наслідки державного боргу.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість балів			
	Усього	у тому числі		
		Тести	Практичні	Самостійна робота
Модуль 1.				
Тема 1. Державний борг та його роль у фінансовій системі країни	25	5	10	10
Тема 2. Система управління державним боргом	25	5	10	10
Тема 3. Боргова політика	25	5	10	10
Модульні завдання 1	25	10	15	
Разом змістовний модуль 1	100	25	45	30
Модуль 2.				
Тема 4. Організація та управління державними запозиченнями на внутрішньому ринку	25	5	10	10
Тема 5. Управління зовнішніми державними запозиченнями	25	5	10	10
Тема 6. Обслуговування, погашення та регулювання державного боргу	25	5	10	10
Модульні завдання 2	25	10	15	
Разом змістовний модуль 2	100	25	45	30

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державний борг та його роль у фінансовій системі країни	4
2	Система управління державним боргом	6
3	Боргова політика	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація та управління державними запозиченнями на внутрішньому ринку	6
2	Управління зовнішніми державними запозиченнями	6
3	Обслуговування, погашення та регулювання державного боргу	6

Індивідуальні завдання

Завдання 1. Охарактеризуйте основні показники державного боргу України та США за 2013-2018 роки. Результати оформити у вигляді таблиці та оформити висновки до таблиць.

Таблиця 1

Показники державного та гарантованого державою боргу України за 2013-2018 рр.
млрд. грн.

Роки	Внутрішній валовий продукт	Державний внутрішній борг	Державний зовнішній борг	Гарантований державою борг	Державний і гарантований державою борг
2013					
2014					
2015					
2016					
2017					
2018					
+/-					

Таблиця 2

Показники державного та гарантованого державою боргу України за 2013-2018 рр.
млрд. дол. США

Роки	Внутрішній валовий продукт	Державний внутрішній борг	Державний зовнішній борг	Гарантований державою борг	Державний і гарантований державою борг
2013					
2014					
2015					
2016					
2017					
2018					

Завдання 2. Необхідно визначити показники, заповнити таблицю та зробити короткий висновок до таблиці.

Показники оцінки боргової політики держави

№	Показник	Порогові значення індикаторів у світовій практиці	Порогові значення індикаторів в Україні	2017 рік	2018 рік	+/-
1	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	≤50*, ≤60**	≤60			
2	Відношення обсягу державного зовнішнього боргу до ВВП, %	80-100*, ≤40**, ≤50***	≤25			
3	Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	≤70**	≤70			
4	Відношення відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	-	≤12			
5	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходів державного бюджету, %	≤20**	≤20			
6	Відношення сукупних платежів з погашення і обслуговування зовнішнього боргу до експорту товарів і послуг, %	20-25*, 25**	18			
7	Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	≤200	≤200			
8	Рівень зовнішнього державного боргу у доходах державного бюджету, %	300	-			
9	Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	≤30	≤30			
10	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету, %	≤25	≤25			
11	Відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами (ОВДП і ОЗДП) до ВВП, %	≤30	≤30			
12	Відношення платежів за державним боргом до ВВП, %	-	7			
13	Відношення платежів за державним боргом до доходів державного бюджету України, %	-	45			
14	Відношення обсягу державного боргу до доходів державного бюджету, %	290***	300			
15	Відношення дисконтної вартості боргу до експорту (довгострокова платоспроможність), %	-	200-250			
16	Рівень платежів по обслуговуванню боргу до обсягу доходів Державного бюджету (навантаження на бюджет), %	-	25-30			

*-нормативи Світового банку

**-нормативи ЄС (згідно з Маастрихтською угодою);

***-нормативи МВФ

Завдання 3

Міністерством фінансів оголошується аукціон по розміщенню облігацій внутрішньої державної позики загальною номінальною вартістю у 10 000 000 грн. Емісійні характеристики облігацій: номінал – 10 000 грн, строк – 3 роки, купонний період – 1/2 року, купонна ставка – 10 %. Учасники торгів подали до Національного банку такі заявки на придбання:

№ з/п	Назва учасника	Кількість, шт.	Ціна, грн/од.
1	Банк А	250	10100
2	Банк Б	250	Середньозважена
3	Банк В	350	10050
4	Банк Г	300	10075
5	Банк Д	200	Середньозважена
6	Торговець З	100	10125
7	Торговець К	300	Середньозважена
8	Торговець Л	250	Середньозважена
9	Торговець М	125	10150

Заявка № 9 Торговця цінними паперами М не була допущена до участі у торгах через порушення платіжної дисципліни під час попередніх торгів.

Обґрунтуйте:

- а) середньозважену ціну;
- б) задоволення заявок при встановленні ціни відсікання на рівні середньозваженої ціни та при відсутності остаточних заявок;
- в) розмір коштів залучених до бюджету за умовою б;
- г) задоволення заявок при встановленні ціни відсікання на рівні середньозваженої ціни та надходженні остаточних заявок від Банку В на 350 облігацій за ціною, що дорівнює ціні відсікання та Торговця Л на 250 облігацій за ціною на 25 грн вище ціни відсікання;
- д) розмір коштів залучених до бюджету за умовою г.

Завдання 4

Побудуйте графік зміни продажної вартості казначейських зобов'язань протягом усього періоду їх існування із характеристиками казначейських зобов'язань серії А за наступних умов:

- 1)рівень облікової ставки НБУ – 10 %;
- 2)середньоарифметичний рівень доходності за депозитами банків строком 1 рік – 12,5 %;
- 3)річна середньозважена доходність ОВДП строком обігу 360-740 днів – 7,5 %.

Завдання 5

Розрахуйте доходність до погашення ОВДП номінальною вартістю 1000 грн, випущену строком на 3 роки, купонним періодом – 1/2 року, купонною ставкою 8 %, якщо на первинному ринку вона була продана за 1045 грн.

Завдання 6

Розрахуйте доходність казначейського зобов'язання серії В (дата емісії – 5.07.2015 р., дата погашення – 5.07.2017 р.) станом на 18.11.15, якщо продажна ціна на цей день становила 552,5 грн.

Завдання 7

Яку суму має сплатити покупець 25 облігацій з номінальною вартістю 500 грн, купонною ставкою 12 %, піврічною виплатою суми відсотків, якщо узгоджена ціна по операції на біржі – 480 грн/шт., до чергової виплати суми відсотків залишилося 67 днів.

Завдання 8

24 квітня на біржі була укладена угода, по якій покупець придбав 100 купонних облігацій (номіналом по 1000 грн, ставкою купона 8 %, з піврічною виплатою суми купону, датою погашення – 20 січня року наступного за роком придбання), сплативши за них по 1010 грн. Визначте: очікувану інвестором доходність даних облігацій на день придбання та курс даних облігацій.

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

1. Державний борг як економічна категорія та еволюція теорії державного боргу.
2. Класифікація та структура державного боргу.
3. Взаємозв'язок державного боргу та бюджетного дефіциту.
4. Причини та соціально-економічні наслідки державного боргу.
5. Державний борг як інструмент макроекономічної політики.
6. Інформаційне забезпечення аналізу та оцінки державного боргу.
7. Система показників статистичного аналізу та оцінки державного боргу.
8. Моніторинг державного боргу.
9. Сутність, принципи та напрями управління державним боргом.
10. Суб'єкти управління державним боргом та їх функції.
11. Боргове планування і прогнозування.
12. Контроль у системі управління державним боргом.
13. Механізм формування державного внутрішнього боргу в системі державного кредиту.
14. Інструментарій запозичення державою коштів на внутрішньому ринку.
15. Суб'єкти національного ринку державних цінних паперів та їх функції.
16. Вартість державних цінних паперів та доходність інвестування.
17. Сутність та роль зовнішнього державного боргу.
18. Фінансові інструменти на міжнародному ринку.
19. Принципи та методи оцінки платоспроможності за зовнішніми зобов'язаннями.
20. Кредитні рейтинги.
21. Механізм надання державних гарантій за міжнародними позиками.
22. Особливості співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.
23. Облік державного боргу.
24. Обслуговування і погашення державного боргу.
25. Методи регулювання державного боргу.
26. Ризики державного боргу, їх класифікація та показники оцінки.
27. Управління ризиками державного боргу: принципи та інструменти.
28. Сутність та індикатори боргової безпеки.
29. Механізми та методи врегулювання боргової кризи.

**ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ
СТУДЕНТІВ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Магістр</u> Спеціальність <u>Фінанси, банківська справа і страхування</u>	Кафедра <u>Фінансів</u> 2019-2020 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Давиденко Н.М. 10.06.2019 р.

Завдання 1

1. *Гарантовані державою позики – це позики, що свідчать про:*

- а) отримання кредитних ресурсів урядом країни наданих під заставу конкретного майна;
- б) отримання кредитних ресурсів суб'єктами господарювання під гарантію комерційних банків;
- в) формування прямого боргу держави;
- г) отримання кредитних ресурсів суб'єктами господарювання під гарантію уряду країни.

2. *Внутрішній державний борг складається з:*

- а) запозичень уряду та запозичень, здійснених при безумовній гарантії уряду;
- б) запозичень уряду та місцевих органів влади;
- в) запозичень, здійснених за допомогою розміщення боргових зобов'язань, що не можуть обернутися на національному фондовому ринку;
- г) боргу місцевих органів влади та боргів підприємств, установ організацій державної форми власності.

3. *Внутрішній державний борг – це борг, сформований перед:*

- а) національними інвесторами;
- б) національними та іноземними інвесторами в національній валюті;
- в) національними та іноземними інвесторами за рахунок випуску державних боргових зобов'язань;
- г) іноземними інвесторами.

4. *Борги перед іноземними державами охоплюють:*

- а) заборгованість органів державного управління перед органами управління інших країн та їхніми агентами, враховуючи кредитні організаційні ресурси яких формуються за рахунок державних коштів;
- б) борги, надані кредитними організаціями та урядами іноземних держав;
- в) заборгованість за надходження техніки та обладнання від іноземних інвесторів;
- г) заборгованість національних господарюючих суб'єктів перед суб'єктами господарювання інших країн.

5. *Умовний державний борг формується як:*

- а) наслідок виконання певних соціально-економічних програм позичальником;
- б) наслідок надання державних гарантій суб'єктам господарювання для залучення ними кредитних ресурсів;
- в) наслідок переоформлення приватного боргу суб'єктів господарювання в державний;
- г) наслідок залучення урядом кредитних ресурсів для фінансування певних соціально-економічних програм.

6. *Прямий державний борг відображає:*

- а) загальні обсяги кредитних ресурсів, що надійшли до країни у бюджетному році;
- б) обсяги кредитних ресурсів, що отримані суб'єктами господарювання країни для фінансування ними капітальних витрат;
- в) обсяги залучених кредитних ресурсів, що надійшли у розпорядження уряду країни;
- г) загальні обсяги кредитних ресурсів, що інвестуються іноземними інвесторами в конкретні кредитні проекти.

7. *Борг, що відображає обсяги залучених кредитних ресурсів, що надійшли у розпорядження уряду країни – це:*

- а) пасивний державний борг;
- б) внутрішній державний борг;
- в) прямий державний борг;
- г) умовний державний борг.

8. Активний державний борг:

- а) виникає внаслідок дискретних заходів уряду щодо залучення додаткових ресурсів;
- б) виникає як результат недосконалих дій уряду з використання бюджетних коштів;
- в) створюється автоматично при виникненні пасивного бюджетного дефіциту;
- г) виникає внаслідок існування прихованого бюджетного дефіциту.

9. Капітальний державний борг – це

- а) сукупність усіх раніше випущених і непогашених на даний момент боргових зобов'язань разом із нарахованими відсотками;
- б) сукупність державних витрат на капіталовкладення в матеріальній та нематеріальній сферах;
- в) борг за раніше випущеними борговими зобов'язаннями держави;
- г) основний державний борг(принципал).

10. Проточний державний борг – це

- а) борг, що складається з щорічних витрат по сплаті відсотків за раніше сформованим боргом;
- б) сума поточних витрат, спрямованих на погашення основного боргу та відсоткових платежів за сформованим боргом;
- в) борг, сформований у поточному бюджетному році;
- г) борг, погашений у поточному бюджетному році.

Завдання 2

Опишіть причини збільшення державного боргу.

Завдання 3

Суб'єкти ринку державних цінних паперів та їх функції.

8. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни бюджетний менеджмент, класифікації таких категорій як податки, збори, доходи, видатки тощо);

- синтетичний – це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування державного бюджету з доходів та видатків, розгляд функцій органів управління бюджетом тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- индуктивний метод – вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., протокол № 7

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R**_{дис} (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R**_{НР} (до 70 балів).

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів денної форми навчання освітнього ступеня «Магістр» із спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціалізація «Управління державними фінансами» // Ю.В. Негода, З.М. Тітенко // К.: НУБіП України – 2019. – 85 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бюджетний кодекс України // України Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. [Електронний ресурс] – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2019–2022 роки». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/UUUUUMTDS%202019-2022_UKR_v05062019%20FP.pdf

3. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. / [Титарчук І.М., Негода Ю.В.] – К.: Компринт, 2018. – 305 с.

4. Закон України "Про добровільне об'єднання громад" від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91. – (Зі змін.). [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

5. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 28.12.2016 р. № 80-VIII// Офіційний вісник України. – 16.01.2017р., № 3.

[Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/719-18>

6. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 16.12.2017 р. № 719-VII// Офіційний вісник України. – 31.12.2017 р., № 8. [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-19/page>

7. Закон України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" від 25.12.2018 № 928-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/928-19>.

8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

9. Закон України «Про Рахункову палату України» від 11.07.1996 р. № 315/96-ВР // Голос України. – 29.10.1996 р., № 204 / [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80/page 2](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80/page%20)

10. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. № 1861-VI // Офіційний вісник України . – 01.03.2010 р., № 12. [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

11. Зовнішній борг України на кінець 2018 року. Звіт Національного Банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71174>.

12. Конституція України // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р., № 30. [Електронний ресурс] – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

13. Лист про наміри до МВФ та Меморандум про економічну та фінансову політику України від 11 березня 2015 року. Доступ 27.04.15 за адресою: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=411023&cat_id=410935

14. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>.

15. Robert D. Lee Jr. Public Budgeting Systems / Robert D. Lee Jr., Ronald W. Johnson., 2014.

16. Laura von Daniels. Fiscal Decentralization and Budget Control (Studies in Fiscal Federalism and State-Local Finance series) / Laura von Daniels., 2015.

17. Alfred Greiner. Public Debt, Sustainability and Economic Growth: Theory and Empirics / Alfred Greiner, Bettina Fincke., 2014.

18. Положення "Про Міністерство фінансів України" від 08.04.2011 № 446/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>.

19. Закон України "Про Головне управління Державного казначейства України" від 02.12.1997 № 125/70 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0612-97>.

20. Закон України "Про Державну фіскальну службу України" від 21.05.2014 № 236 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.

21. Закон України "Про Рахункову палату" від 02.07.2015 № 576-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.

22. Положення "Про Державну фінансову інспекцію України" від 23.04.2011 № 499/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>.

23. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. № 1861-VI // Офіційний вісник України . – 01.03.2010 р., № 12. [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

24. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. [Б.С. Малиняк, В.С. Толуб'як, В.П. Горин, В.В. Письменний]; за ред. Б.С. Малиняка. – Тернопіль: Астон, 2015. – 154 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу:<http://portal.rada.gov.ua> .

2. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу:<http://treasury.gov.ua/main/uk/index> .

3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua/> .

4. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу:<http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index> .

5. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua> .

6. Офіційний веб-сайт Міністерство доходів і зборів України. – Режим доступу:<http://sts.gov.ua/> та/або

7. Офіційний веб-сайт Міністерства екології та природних ресурсів України. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua> .

8. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/> .

9. Офіційний веб-сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. – Режим доступу: <http://www.mre.kmu.gov.ua>
10. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/> .
11. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua> .
12. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua> .
13. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
14. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua> .
15. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/> .
16. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index> .
17. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index> .
18. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/> .
19. <http://www.hm-treasury.gov.uk/2011budget.htm>
20. <http://www.credit-rating.ua/>
21. <http://www.economywatch.com/economic-statistics/country>
22. http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/63Broshenko.pdf
23. <http://www.niss.gov.ua/articles/910/>
24. <http://www.epravda.com.ua/news/2013/03/5/364202/>
25. www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z .

Курс в системі elearn <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=725>